

Dzień dobry,

Dzisiaj na zajęciach z historii zapoznasz się z tym, jak wyglądała kultura polska pod zaborami. Pamiętaj proszę, że patrząc na okres w historii, cały czas ziemie polskie znajdują się pod zaborami innych państw i jest to trudny czas dla Polaków, w tym dla kultury.

Poniżej znajdziesz materiały dydaktyczne z informacjami dotyczącymi omawianego tematu

■ Polska kultura i oświata po utracie niepodległości

Utrata niepodległości była dla Polaków ciosem nie tylko w sferze politycznej, lecz także kulturalnej. Po abdykacji króla funkcję mecenasa kultury przejęły rody arystokratyczne. Kultura i edukacja odgrywały bowiem istotną rolę w zachowaniu tożsamości narodowej Polaków. Ważnymi ośrodkami były rezydencje najbogatszych rodów, np. Potockich w Łańcucie czy Czartoryskich w Puławach. Duże znaczenie miały również miasta: Warszawa, Wilno, Krzemieniec, Poznań i Kraków. Ważnym ośrodkiem życia kulturalno-oświatowego pod zaborami stało się Królestwo Polskie, w którym:

- utworzono **sieć szkół elementarnych** dla najmłodszych uczniów (działalność ministra szkolnictwa Stanisława Kostki Potockiego);
- powstały **szkoły zawodowe** (z inicjatywy Stanisława Staszica);

Widok Wystawy Sztuk Pięknych w Warszawie w 1828 roku to obraz Wincentego Kasprzyckiego, namalowany jeszcze w trakcie zaborów.

- w 1816 r. otwarto **Uniwersytet Warszawski**;
- założono **Towarzystwo Przyjaciół Nauk**, zrzeszające wybitnych uczonych i badaczy. Na ziemiach zabranych wiekszość uniwersytetów miała księżę **Adam Jerzy Czartoryski**. W 1817 r. do niego zreformowano uniwersytet w Warszawie.

Szkolnictwo w zaborze pruskim i austriackim przeżywało kryzys. W Wielkim Księstwie Poznańskim sytuacja poprawiła się w 1825 r., gdy wprowadzono **obowiązek szkolny** dla dzieci od szóstego roku życia. Polska kultura w Wielkopolsce rozwijała się głównie dzięki działalności zamożnych i wpływowych rodów. Duże znaczenie zyskali Działyńscy, właściciele imponującego majątku w Kórniku. Zgromadzili tam wspaniałą **kolekcję dzieł sztuki i zbiory biblioteczne**.

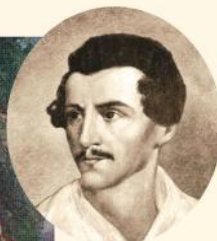
Za sukces polskich działaczy w zaborze austriackim należy uznać otwarcie w 1817 r. we Lwowie **Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich**. Był to ufundowany przez Józefa Maksymiliana Ossolińskiego instytut nauki i kultury, w którego skład wchodziły **biblioteka i wydawnictwo**.

■ Narodziny romantyzmu

Na przełomie XVIII i XIX w. w Wielkiej Brytanii i Niemczech ukształtował się nowy prąd ideowy, literacki i artystyczny – **romantyzm**. Romantycy odrzucali hasła oświecenia, buntowali się przeciwko **racjonalizmowi** i obowiązującym normom. Kierowali się emocjami, a nie tylko rozumem, wierzyli w siłę uczuć i wyobraźni. Czerpali inspirację z ludowych tradycji oraz z kultury średniowiecza.

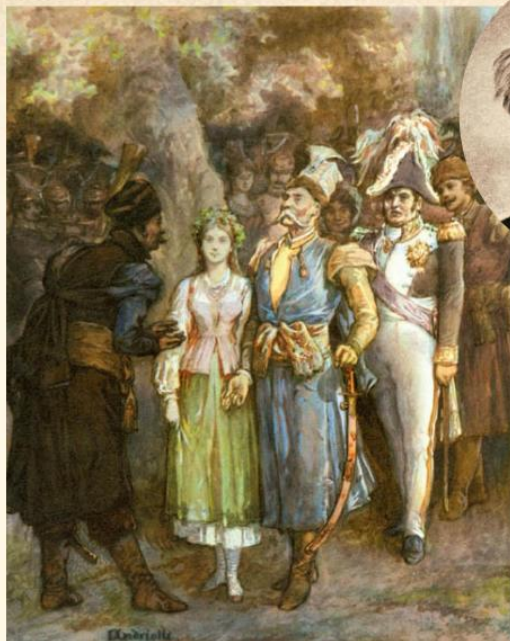
Twórczość polskich romantyków

W polskiej kulturze romantyzm to niezwykle ważna epoka literacka. Jej początek wyznacza opublikowanie *Ballad i romansów* Adama Mickiewicza w 1822 r., a koniec – upadek powstania styczniowego w 1864 r. Idee romantyczne wpłynęły również na polską muzykę i sztukę. Przedstawiciele tego nurtu tworzyli zarówno na emigracji, jak i pod zaborami. Na ziemiach polskich działali m.in. malarz Piotr Michałowski i kompozytor Stanisław Moniuszko, uznawany za twórcę polskiej opery narodowej.

LITERATURA
JULIUSZ SŁOWACKI
(1809–1849)

Ilustracja do *Lilli Wenedy*, dramatu Juliusza Słowackiego. Jest to mityczna opowieść o początkach Polski. Słowacki, tak jak Adam Mickiewicz i Zygmunt Krasiński, był uważany za polskiego wieszczą, czyli duchowego przywódcę narodu. Przedstawił własną koncepcję walki narodowowyzwoleńczej.

LITERATURA
ADAM MICKIEWICZ
(1798–1855)

Ilustracja do *Pana Tadeusza*, jednego z najważniejszych dzieł Adama Mickiewicza. Poemat ten powstał na emigracji i wyraża tęsknotę poety za krajem lat dziecińczych. Mickiewicz dużo podróżował i angażował się w politykę. Liczył na wyzwolenie ojczyzny, do której już nigdy nie udało mu się powrócić.

MALARSTWO
ARTUR GROTTER
(1837–1867)

Pożegnanie powstańca to obraz Artura Grottera, jednego z czołowych przedstawicieli romantyzmu w polskim malarstwie. W swojej twórczości artysta podejmował przede wszystkim idee walki o niepodległość. Zasłynął jako autor rysunków przedstawiających sceny z powstania styczniowego.

MUZYKA
FRYDERYK CHOPIN
(1810–1849)

Rękopis utworu fortepianowego
Fryderyka Chopina

■ **Polski mesjanizm**

Z kulturą polskiego romantyzmu wiąże się religijno-społeczny prąd zwany **mesjanizmem**. Oznacza on wiarę w nadejście wyjątkowego człowieka lub narodu, który wyzwoli świat od zła i zmieni jego oblicze. Polscy mesjaniści taką rolę wyznaczali właśnie swoim rodakom – mieli oni zbawić ludzkość i objąć nad nią duchowe przywództwo. Dzięki męczeństwu i krwawej walce o niepodległość Polska w ich oczach stawała się Mesjaszem innych narodów. Tę ideę rozwinął filozof i działacz religijny **Andrzej Towiański**. Jego poglądy wywarły duży wpływ na polskich romantyków, m.in. Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego. Towiański głosił też potrzebę odrodzenia się moralnego polskiego narodu, co miało umożliwić odzyskanie niepodległości.

Zadanie dla Ciebie

Proszę połącz wyrażenia z pierwszej kolumny z wyrażenia z drugiej kolumny

Szkoły elementarne	Uniwersytet Warszawski
Józef Ossoliński	Najmłodszy uczniowie
1825r.	Adam Mickiewicz
1817r. Lwów	Otwarcie Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich
Kompozytor muzyczny	Wiara w nadejście wyjątkowego człowieka
XVIIIw. /XIXw.	Fryderyk Chopin
Pan Tadeusz	Romantyzm-kierunek literacki i artystyczny
1816r.	Wprowadzenie obowiązku szkolnego dla chłopców od 6 lat w Wielkim Księstwie Poznańskim
mesjanizm	Założyciel Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, w którym znalazły się biblioteka i wydawnictwo

Powodzenia

Aneta Trojanowska